

Tiedon laatukehikko osahankkeen ohjausryhmän kokouksen pöytäkirja

Aika: Maanantai 21.11.2022 klo 10:00-11.35

Paikka: Teams-kokous

Osallistujat: Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM, puheenjohtaja

Jäsenet:

Juuso Rahkola, Analytiikkayksikön päällikkö, Kansaneläkelaitos

Maarit Leinonen, ylilääkäri, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Päivi Nissi, laatupäällikkö, Verohallinto

Kirsti Pohjanpää, ryhmäpäällikkö, Tilastokeskus

Heli Koski, tutkimusjohtaja, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Tapio Matinmikko, johtaja, Oulun kaupunki

Varajäsenet:

Antti Markkanen, kouluneuvos, Opetushallitus

Outi Ahti-Miettinen, laatupäällikkö, Tilastokeskus

Asiantuntijat:

Mervi Haakana, Tiedon laatukehikko -projektipäällikkö, Tilastokeskus, sihteeri

Tanja Lahti, TiHA-hankepäällikkö, VM

Poissa: jäsenet

Helena Laaksonen, Tietoarkiston johtaja, Tampereen yliopisto

Paula Merikko, johtaja, Opetushallitus

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00 ja esityslista todettiin hyväksytyksi. Puheenjohtaja totesi myös edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksytyksi kommentointikierroksella sähköpostitse. Samaa sähköpostimenettelyä käytetään tämän kokouksen pöytäkirjan hyväksymisessä.

2. Osahankkeen tilannekuva ja viestintätoimenpiteet

Aluksi kokouksen puheenjohtaja Olli-Pekka Rissanen kertoi, että valtiovarainministeriö on tehnyt perjantaina 18.11.2022 päätöksen määrärahan osoittamisesta Tilastokeskukselle tiedon laatukehikko -työhön vuodelle 2023.

Projektipäällikkö Mervi Haakana esitteli osahankkeen toteutuksen tilanteen, jäljellä olevat tehtävät ja viestinnän toimenpiteet. Projektipäällikkö esitteli myös hahmotelman, kuinka tulevassa työssä voitaisiin sparrata kuntia, joille valtiovarainministeriö on myöntänyt ns. digikannustinrahoitusta tehtävien tai sisäisten prosessien digitalisointia ja uudistamista varten ja jotka olivat sisällyttäneet suunnitelmiinsa tietoaineistojen laadun kuvaamista, arviointia ja kehittämistä. Esitelty hahmotelma sisälsi toimenpiteitä mm. kontaktointiviestistä, tuotteistetuista palveluista ja kuntainfoista, joita soveltuvin osin voisi pilotoida joidenkin avustusta saaneiden kuntien kanssa.

3. Osahankkeen yhteenveto

On loppuraportoinnin aika ja projektipäällikkö esitteli yhteenvedon koko osahankkeen kulusta, sisältäen näkökulmia osahankkeen ohjausryhmätyöstä ja työn etenemisestä osahankkeessa sekä riippumattoman TiHA-hankearvion tuloksia.

Osahankkeen ohjausryhmän toimikausi oli noin kaksi vuotta ja tänä aikana ohjausryhmä kokoontui kahdeksan kertaa. Tänä aikana ohjausryhmä teki useita sekä osahankkeen toteutusta että tuotos-ten käyttöönottoa koskevia tärkeitä linjauksia, mm. tietopalvelujen laatu rajattiin työstä pois, laatu-kehikon kehittäminen rajattiin rakenteiselle datalle, laatuksiteerien helppo lähestyttävyyys nostettiin tärkeäksi kehittämisen ohjenuoraksi, todettiin, että yleisiä laatuvaatimuksia ei voida asettaa, koska aineistot ja niiden käyttötarkoitukset ovat erilaisia ja että tietopolitiikan rakentaminen Suomeen, ml. laatukehikon käyttöönotto, ei ole sprintti, vaan puhutaan jopa 10 vuodesta.

Osahankkeen keskeisin tuotos on tiedon laatuksiteerit ja niiden mittarit. Työ alkoi nykytilaselvityksellä ja kansainvälisellä benchmarkkauksella ja jatkui kevään ja syksyn 2021 piloteissa ja lausunto-kierroksella. Suositusehdotus valmistui 11.2.2022. Vuonna 2022 keskityttiin käyttöönoton toimenpi-teisiin, joita olivat eOppiva, soveltamisohjeistus, Tiedon laatu -verkkosivut, yhteistyöverkoston toi-minnan käynnistäminen ja laajentaminen, dashboard-visualisointipilotti sekä useat muut tuki- ja viestintätoimenpiteet. Lisäksi tarkasteltiin laajasti laatuksiteerit käyttöönottoa ja kehitettiin tiedon laatuksiteerien hyödyntämisen arviointimallin ensimmäinen versio, suunniteltiin vuoden 2023 toi-mintaa ja laadittiin tätä varten hahmotelma hallintamallista.

Osahankkeen alussa määritellyt tiedon laatuksiteerit kehittämisen periaatteet: standardeihin nojaa-minen, rohkea soveltaminen, yhteistyö ja keskustelu, pilotointi ja iterointi ovat kantaneet läpi osa-hankkeen ja tukeneet työssä onnistumista. Esimerkiksi pilotoinnit laatuksiteerit ja mittariston ke-hittämisessä ovat tuoneet käytännön tarpeita, konkreettista tulosten testausta sekä tuntumaa myös käyttöönottoon.

Osahankkeen loppuraportointi tulee tehdä 7.12.2022 mennessä ja raportti viedään TiHA-hankkeen loppuraporttiin liitteeksi.

TiHA-hankkeesta toteutettiin ulkoinen arviointi elo-marraskuussa 2022 valtiovarainministeriön toi-meksiannosta. Arvioijana toimi Owl Group Oy. Projektipäällikkö esitteli arvioinnin tuloksia Tiedon laatuksiteerit -osahankkeen näkökulmasta. Arvioinnissa vastaajat kokivat osahankkeen tuotokset tärkeinä ja neljäsosa vastaajista arvioi hankkeen vaikuttaneen jo hankekaudella merkittävästi tie-don laadun käsittelyyn omassa organisaatiossaan. Hankkeen tuotos-ten käyttöönottoa ja leviämistä tulee kuitenkin aktiivisesti tukea myös hankekauden jälkeen, jotta tuotos-ten myötä päästään tavoit-teltuihin tuloksiin ja vaikutuksiin pidemmällä aikavälillä.

Ohjausryhmän keskustelussa pohdittiin tiedon virtausta ja tiedon yhteiskäyttöisyyden myötä yh-dessä paikassa esiintyvien ongelmien leviämistä laajemmalle, esimerkkinä Helsingin kaupungin palkanmaksu-ongelmista seuranneet tulorekisterin heijastevaikutukset. Osahankkeen työ on nosta-nut uudella tavalla esille sen, että tietoja korjataan ja niitä tulee korjata, ja jatkossa tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota korjausprosesseihin ja on sovittava periaatteista, esim. kuka korjaa, missä vaiheessa tieto siirtyy ensikäytöstä toisiokäyttöön tai mihin määritellään tietojen jäädyttämis-hetki. Laatuksiteerit siis haastavat myös laadunhallintaprosesseja, mikä sinällään todettiin erittäin tervetulleeksi kehitysuunnaksi.

Puheenjohtaja nosti esille osahankkeen alussa nähdyt riskit: 1) työstä tulee liian teoreettinen tai 2) liian tilastollinen. Todettiin, että kumpikaan riski ei toteutunut.

Oppeina nousi esille se, että kunta- puolen olisi ollut hyvä olla mukana jo alusta asti. Kunnat ovat tärkeitä ja niissä syntyy paljon dataa. Tämä kuitenkin tunnistettiin työn aikana ja ryhdyttiin toimeen. Todettiin myös, että pilotoinnissa olisi voinut olla mukana aito tietovirta tarkasteleva pilotti. Nyt ku-kin pilotti keskittyi omaan tietoa-ineistoonsa. Tiedon vaihdon tilanteita ja laatuksiteerit ja mittarien toimivuutta eri näkökulmista tarkasteltiin kuitenkin lukuisissa pilottien työpajoissa ja tapaamisissa. Ehdotettiin myös, että tietovirta voisi tarkastella myös siten, että samaa aineistoa kuvaa sekä tie-don tuottaja että käyttäjä- puoli.

Kuntakentän lisäksi myös muilta osin kokoonpanon kattavuutta kannattaa tarkastella tulevissa hankkeissa vielä laajemmin. Esimerkiksi THL:n rooli tiedon kentässä on hyvin erilainen kuin muilla, joten vahvempi osallistuminen osahankkeessa olisi ollut perusteltua. Todettiin, että tämän kalta-

sisä hankkeissa tarvitaan sekä operatiivisten toimijoiden että johdon osallistumista. Oppina voidaan ottaa lisäksi talteen, että tarvitaan vielä astetta tiukempaa viestintää siitä, että työssä tarvitaan strategisen johdon tuki ja organisaatioiden sisällä vahvaa koordinaatiota, että työskentely etenee yhdensuuntaisesti.

4. Näkymät vuoteen 2023

Osahanke lähestyy loppua. Töitä tehdään kuitenkin yhä vahvasti ja nyt näköpiirissä on tavoite, että töitä jatketaan TK-vetoisesti myös projektin jälkeen ilman suurempia pysähdyksiä.

Projektipääällikkö esitteli kansallisen koordinoinnin tehtäviä, ohjausryhmässä matkan varrella kertyneitä ajatuksia tulevaisuudesta sekä TiHA-arvioinnissa esille nousseita ehdotuksia ja riskejä liittyen vaikutusten syntymisen vahvistamiseen. Ohjausryhmä oli nostanut edellisessä kokouksessaan vuoden 2023 kansallisen koordinoinnin tehtävien keskiöön osaamisen kehittämisen. Ohjausryhmän ajatukset tulevaisuuteen antoivat hyviä ja rohkaisevia eväitä käyttöönoton suunnitteluun. TiHA-hankearvioinnissa vaikutusten syntyminen katsottiin edellyttävän vielä tuotosten käyttöönottoa ja niistä viestimistä. Arvioinnissa tunnistettuja käyttöönottoa tukevia toimia olivat kokemusten ja käytäntöjen jakaminen, tietopolitiikan ja sen edistämisen tarkastelu kokonaisuutena, teemojen edistämisen varmistaminen myös seuraavalla hallituskaudella, kaikille avoimet koulutukset sekä pitkäjänteinen vastuuttaminen ja sitoutumisesta viestintä.

Keskustelussa kiinnitettiin huomiota siihen, että onnistunut käyttöönotto edellyttää kiintopisteitä ja tähän sekä valtiovarainministeriön että Tilastokeskuksen tulee sitoutua ja hoitaa oma ”leiviskänsä” sekä tarjota verkostossa kanavan, jolla asioita voidaan viedä eteenpäin. Vahvuutena nähtiin, että tiedon laatu nousee esille tarpeiden kautta; esimerkkinä automaattinen päätöksenteko ja ihmiskeskiset palvelut. Todettiin myös, että tiedon laatu ei aiheena koskaan vanhene ja nähtiin myös tietopolitiikassa jatkuvuutta seuraavalle hallituskaudelle.

5. Muut asiat

Kiitettiin ohjausryhmää aktiivisesta keskustelusta ja hyvin toimineesta yhteistyöstä. Kiitettiin osahanke onnistuneesta projektin toteutuksesta.

Todettiin, että:

- TiHA-hankkeen päätöstilaisuus järjestettiin 3.11.2022 verkkotilaisuutena, lisätietoja osoitteessa <https://vm.fi/tapahtumat/2022-11-03/tiedon-hyodyntamisen-ja-avaamisen-hankkeen-loppuseminaari>.
- Tiistaina 8.11.2022 VM järjesti Tiedon äärellä 2022 – tietopolitiikan uusi suunta –seminaarin, joka toteutettiin hybriditilaisuutena, lisätietoja osoitteessa <https://vm.fi/tapahtumat/2022-11-08/tietopolitiikkaseminaari-2022>.

6. Seuraava kokous

Tämä on osahanke viimemainen ohjausryhmän kokous. Torstaina 24.11.2022 järjestetään päätöstilaisuus Tilastokeskuksen tiloissa. Ilmoittautumisen takaraja on 22.11.2022.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.35.